

Informacija o provođenju Mape puta za implementaciju EU Direktive o regulisanim profesijama 2005/36EC i 2013/55EU

Uvod

Programom rada Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine za 2023. godinu planirana je izrada Informacije o provođenju Mape puta za implementaciju EU Direktive o regulisanim profesijama 2005/36EC i 2013/55EU¹.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je 2015. godine donijelo Odluku o usvajanju Mape puta za implementaciju EU Direktive o regulisanim profesijama 2005/36EC i 2013/55EU² (u daljem tekstu: EU Direktiva). Mapom puta su određeni prioriteti, odnosno koraci za preuzimanje navedene direktive u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Takođe, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je 2017. godine donijelo Odluku o određivanju koordinirajuće institucije i kontakt tačke za primjenu Mape puta za implementaciju EU Direktive o regulisanim profesijama 2005/36/EZ i 2013/55/EU.

Navedenom odlukom Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je određeno za Koordinirajuću instituciju za primjenu Mape puta, a za Kontakt tačku za primjenu Mape puta je određen Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja. Nadležne institucije u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine/kantonima i Brčko distriktu Bosne i Hercegovine su imenovali subkoordinatore i subkontakt tačke koji zajedno sa Koordinirajućom institucijom i Kontakt tačkom provode aktivnosti u vezi sa primjenom navedene mape puta.

Donošenjem Odluke o usvajanju Mape puta za implementaciju EU Direktive o regulisanim profesijama 2005/36EC i 2013/55EU³ i Odluke o određivanju koordinirajuće institucije i kontakt tačke za primjenu Mape puta za implementaciju EU Direktive o regulisanim profesijama 2005/36/EZ i 2013/55/EU⁴ Bosna i Hercegovina je preduzela prve korake za stvaranje pretpostavki za usklađivanje propisa u Bosni i Hercegovini sa predmetnom direktivom.

U smislu navedene EU Direktive, regulisana profesija je profesionalna djelatnost ili grupa profesionalnih djelatnosti kod kojih je pristup i obavljanje odnosno način obavljanja djelatnosti na osnovu zakonskih, regulatornih ili upravnih odredaba direktno ili indirektno uslovljavan posjedovanjem određenih stručnih kvalifikacija⁵.

Navedenom EU Direktivom se, između ostalog, utvrđuju pravila na osnovu kojih države članice priznaju stručne kvalifikacije stečene u drugim državama članicama, a koje nosiocu omogućuju

---

¹ Puni naziv Direktive je EU Direktiva 2005/36/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća Evropske unije o regulisanim profesijama (OJ L 255, 30.09.2005.) i dopunjene Direktivom 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 20. novembra 2013. godine dopunjavajući Direktivu 2005/36/EC o priznavanju stručnih kvalifikacija i Propis (EU) br. 1024/2012 o administrativnoj saradnji kroz Sistem informacija unutrašnjeg tržišta ("IMI Propis")(OJ L 354, 28.12.2013.)

² „Službeni glasnik BiH“ broj 10/16

³ „Službeni glasnik BiH“ broj 10/16

⁴ „Službeni glasnik BiH“ broj 30/17

⁵ Stručna kvalifikacija je kvalifikacija koja je potvrđena dokazom o formalnoj osposobljenosti, potvrdom stručnosti i/ili profesionalnim iskustvom.

obavljanje iste profesije kao u matičnoj državi članici. Odredbe ove EU Direktive se odnose na sljedećih sedam profesija: doktori medicine, doktori dentalne medicine, medicinske sestre, babice, farmaceuti, veterinari hirurzi i arhitekte za koje je predviđeno automatsko priznavanje⁶, s obzirom da su ovo profesije za koje su minimalni uslovi osposobljavanja do određene granice usklađeni na evropskom nivou. Pored navedenog, EU Direktiva se odnosi i na automatsko priznavanje određenih profesija na osnovu stečenog iskustva: profesije navedene u Prilogu IV. EU Direktive (profesije iz područja trgovine, industrije ili preduzetništva) i uzajamno priznavanje⁷ kvalifikacija za sve druge profesije, osim prethodno navedenih.

Aktivnosti na implementaciji Mape puta

U nastavku Informacije su sadržane aktivnosti koje su realizovane u periodu od septembra 2022. godine do avgusta 2023. godine:

Jedna od obaveza iz Mape puta je izrada liste regulisanih profesija u Bosni i Hercegovini. S obzirom da se radi o kompleksnoj aktivnosti koja zahtijeva analizu pravnih propisa koji regulišu obavljanje određenih profesija na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je, u saradnji sa Centrom za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja, subkoordinatorima i subkontakt tačkama na nivou entiteta, kantona i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, izradilo projektni zadatak „Analiza/mapiranje stanja profesionalnih kvalifikacija⁸ za obavljanje regulisanih profesija koje su regulisane na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini“.

Cilj ovog projekta je analiza/mapiranje profesija koje su regulisane na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini i izrada prijedloga liste regulisanih profesija. Predviđene aktivnosti bi trebalo da omoguće institucijama na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini da sagledaju koje profesije su regulisane i da sačine prijedlog liste regulisanih profesija u Bosni i Hercegovini. Da bi se ovo moglo realizovati, od konsultantske firme se očekuje da saraduje sa ministarstvima u vladama u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine, 10 kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distriktu Bosne i Hercegovine kako bi se osiguralo da se analizira relevantno zakonodavstvo i dobije sveobuhvatna analiza. Takođe, saradnja sa koordinatorom, subkoordinatorima, kontakt tačkom i subkontakt tačkama za implementaciju EU Direktive, kao i Direkcijom za evropske integracije je neophodna kako bi se osigurala implementacija i održivost projekta.

Navedeni projektni zadatak je u aprilu 2022. godine dostavljen Delegaciji Evropske unije u Bosni i Hercegovini radi raspisivanja tendera za izbor stručnjaka za realizaciju aktivnosti iz projektnog zadatka. Prema informacijama koje je Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine dobilo od Delegacije Evropske unije u Bosni i Hercegovini, Delegacija Evropske

---

⁶ Automatsko priznavanje dokaza o formalnim kvalifikacijama podrazumijeva priznavanje dokaza o formalnim kvalifikacijama koji ispunjavaju minimalne uslove osposobljavanja za pristup i obavljanje regulisane profesije. Kako je navedeno, regulisana profesija je profesionalna djelatnost ili grupa profesionalnih djelatnosti kod kojih je pristup i obavljanje odnosno način obavljanja djelatnosti na osnovu zakonskih, regulatornih ili upravnih odredaba direktno ili indirektno uslovljavan posjedovanjem određenih stručnih kvalifikacija.

⁷ Uzajamno priznavanje kvalifikacija odnosi se na priznavanje kvalifikacija po osnovu zaključenih sporazuma između država.

⁸ U nazivu projekta se koristi termin “profesionalne kvalifikacije” i ne može se mijenjati. Termin “profesionalne kvalifikacije” se odnosi na termin “stručne kvalifikacije” koji se koristi u Informaciji.

unije treba da okonča proceduru izbora konsultanta i da do novembra 2023. godine počne implementacija projekta.

Prilikom izrade liste regulisanih profesija, posebno pri donošenju novih propisa ili izmjenama postojećih, potrebno je uzeti u obzir i Direktivu Evropske unije 2018/958 Evropskog parlamenta i Vijeća od 28. 6. 2018. godine. Direktivom Evropske unije 2018/958 se dopunjuje pravni okvir Evropske unije u oblasti regulisanih profesija i utvrđuju pravila o zajedničkom okviru za provođenje ocjena proporcionalnosti⁹ prije uvođenja novih ili izmjene postojećih odredbi zakona ili drugih propisa kojima se ograničava pristup regulisanim profesijama ili njihovo obavljanje kako bi se osiguralo pravilno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta te istovremeno osigurao visok nivo zaštite potrošača.

Nadalje, na samitu Berlinskog procesa koji je održan 3. novembra 2022. godine, lideri Zapadnog Balkana su potpisali tri sporazuma kojima nastavljaju jačati regionalnu saradnju, a koji su važni za svakodnevni život građana. To su Sporazum o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija na Zapadnom Balkanu, Sporazum o priznavanju stručnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore dentalne medicine i arhitekta u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini i Sporazum o slobodnom kretanju sa ličnom kartom na Zapadnom Balkanu¹⁰. U ime Bosne i Hercegovine potpisnik je bio predsjedavajući Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Podsjećamo, Berlinski proces je inicijativa usmjerena na jačanje regionalne saradnje na Zapadnom Balkanu i pomoć integraciji šest ekonomija Zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo¹¹, Crna Gora, Sjeverna Makedonija i Srbija) u Evropsku uniju.

Sporazum o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija na Zapadnom Balkanu reguliše međusobno priznavanje visokoškolskih kvalifikacija, nastavak studija i pristup neregulisanom tržištu rada u svakoj od ekonomija potpisnica. Sporazumom se utvrđuju zajednička pravila i postupci za priznavanje visokoškolskih kvalifikacija i omogućuje mobilnost studenata i akademskog osoblja na Zapadnom Balkanu. Takođe, ovim sporazumom se skraćuje period za donošenje odluke o priznavanju sa postojećih nekoliko mjeseci na najviše 14 dana.

Članom 6. Sporazuma previđeno je formiranje Zajedničke komisije za priznavanje visokoškolskih kvalifikacija sa zadatkom da organizuje, koordinira i prati aktivnosti u vezi sa provođenjem ovog sporazuma. S tim u vezi, Vijeće za regionalnu saradnju se obratilo ekonomijama potpisnicama Sporazuma da imenuju svoje predstavnike u ovo tijelo. S obzirom da je Vijeće za regionalnu saradnju navelo da u Zajedničku komisiju treba da bude imenovan po jedan predstavnik ministarstva nadležnog za obrazovanje, agencije za osiguranje kvaliteta i ENIC/NARIC centra, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je, u saradnji sa Agencijom za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta i Centrom za informisanje i

---

⁹ Direktiva propisuje obavezu država članica da provedu *ex ante* ocjenu proporcionalnosti kako bi se spriječilo uvođenje neopravdanih ograničavajućih uslova za rad u profesiji, a cilj joj je spriječiti neopravdana ograničenja pristupu obavljanja regulisanih profesija. Ispit proporcionalnosti se provodi kroz jasne kriterije koji uzimaju u obzir postojeća ograničenja, prirodu rizika, slobodno kretanje osoba i usluga unutar Evropske unije te druge elemente koji omogućavaju ocjenu proporcionalnosti.

¹⁰ Navedeni sporazum nije u nadležnosti Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine.

¹¹ Ova oznaka ne dovodi u pitanje stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o proglašenju nezavisnosti Kosova.

priznavanje dokumenat iz oblasti visokog obrazovanja, odredilo predstavnike koji bi predstavljali Bosnu i Hercegovinu u Zajedničkoj komisiji.

Sporazum o priznavanju stručnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore dentalne medicine i arhitekate u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini predviđa automatsko priznavanje stručnih kvalifikacija na osnovu minimalnih uslova osposobljavanja za sve tri profesije obuhvaćene ovim sporazumom. Ovaj sporazum uspostavlja jedinstvenu primjenu pravila i stvara osnovu za mobilnost stručnjaka u cijelom regionu. Sporazumom se olakšava kretanje profesionalaca širom regiona i omogućava pružanje usluga doktora medicine, doktora dentalne medicine i arhitekata na Zapadnom Balkanu na osnovu EU Direktive. Takođe, prenose se glavna pravila Evropske unije za priznavanje ove tri profesije definisana EU Direktivom.

Pored navedenog, članom 16. Sporazuma, predviđeno je formiranje Zajedničke radne grupe za priznavanje stručnih kvalifikacija. Vijeće za regionalnu saradnju se obratilo ekonomijama potpisnicama Sporazuma da imenuju predstavnike u ovo tijelo uz isticanje da u sastav treba da budu imenovani po jedan predstavnik ministarstva nadležnog za trgovinu i jedan predstavnik ministarstva nadležnog za obrazovanje. Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je u saradnji sa Ministarstvom spoljne trgovine i ekonomskih odnosa odredilo predstavnike Bosne i Hercegovine u Zajedničku radnu grupu za priznavanje stručnih kvalifikacija.

Takođe, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je pripremio i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine dostavilo Informaciju o potpisanim sporazumima o slobodi kretanja u okviru Berlinskog procesa, a kako bi nakon toga istu u skladu sa predloženim Zaključkom Vijeća ministara dostavilo Predsjedništvu Bosne i Hercegovine u daljnu proceduru u skladu sa Zakonom o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora¹², uz prijedlog da paraf potpisnika vrijedi kao i njegov potpis, u skladu sa članom 12. stav (2) tačka (a) Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora. U toku je ratifikacija sporazuma koju vodi Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.

Napominjemo da su predstavnici Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, uz konsultacije relevantnih institucija u Bosni i Hercegovini, učestvovali u pregovorima za usaglašavanje teksta Sporazuma o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija na Zapadnom Balkanu i Sporazuma o priznavanju stručnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore dentalne medicine i arhitekate u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini.

U Preambuli Sporazuma o priznavanju stručnih kvalifikacija doktora medicine, doktora dentalne medicine i arhitekata je iskazana namjera proširivanja na preostale četiri profesije (babice, medicinske sestre, farmaceuti i veterinari hirurzi) koje su regulisane EU Direktivom¹³.

S tim u vezi, Vijeće za regionalnu saradnju je, po uzoru na potpisani Sporazum, pripremio Nacrt sporazuma o priznavanju stručnih kvalifikacija medicinskih sestara, veterinarara hirurga, farmaceuta i babica.

S ciljem usaglašavanja teksta sporazuma sa članicama Zapadnog Balkana, Vijeće za regionalnu saradnju je organizovalo dva sastanka. Predstavnik Centra za informisanje i priznavanje

¹² „Službeni glasnik BiH“, br. 29/00 i 32/13.

¹³ Odredbe Direktive se odnose na sljedećih sedam profesija: doktori medicine, doktori dentalne medicine, medicinske sestre, babice, farmaceuti, veterinari hirurzi i arhitekate.

dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja je učestvovao u svojstvu posmatrača na pomenuta dva sastanka vodećih pregovarača ekonomija Zapadnog Balkana u vezi sa Sporazumom o priznavanju stručnih kvalifikacija medicinskih sestara, veterinarara hirurgu, farmaceuta i babica koji su održani u Podgorici 12.4.2023. godine i Skoplju 7.6.2023. godine. Sastancima su prisustvovali predstavnici svih ekonomija Zapadnog Balkana, uključujući i predstavnike Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini i Vijeća za regionalnu saradnju. Sastanci su rezultirali Nacrtom sporazuma koji je poslat ekonomijama Zapadnog Balkana radi provođenja internih procedura za stvaranje uslova za potpisivanje tog sporazuma na samitu lidera Zapadnog Balkana u okviru Berlinskog procesa u oktobru 2023. godine.

Bitno je istaći da su Sporazum o priznavanju stručnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore dentalne medicine i arhitekta i Nacrt sporazuma o priznavanju stručnih kvalifikacija medicinskih sestara, veterinarara hirurgu, farmaceuta i babica isti te je jedina razlika u propisanim uslovima za obavljanje svake pojedinačne profesije, a koji su definisani aneksima oba sporazuma.

Poseban izazov za institucije u Bosni i Hercegovini predstavlja izmjena pravnih propisa u Bosni i Hercegovini s ciljem njihovog usklađivanja sa odredbama Direktive 2005/36/EC i 2013/55/EU, kao i sa dopunom Direktive 2018/958. Naglašavamo da se najveći dio preporuka iz Mape puta odnosi na institucije na nivou entiteta, kantona i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a u skladu sa nadležnostima u oblasti obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Stupanjem na snagu pomenutih sporazuma nastalih u okviru Berlinskog procesa, institucije u Bosni i Hercegovini će biti u obavezi da donesu nove ili usklade postojeće propise sa sporazumima najkasnije 18 mjeseci od stupanja na snagu sporazuma, a kako je to definisano u Završnim odredbama sporazuma. Ovim usklađivanjem će se istovremeno preuzeti i pojedine odredbe EU Direktive.

Pored navedenog, a u cilju intenziviranja saradnje sa institucijama u Bosni i Hercegovini, Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja je, u svojstvu Kontakt tačke za primjenu Mape puta, u aprilu 2023. godine organizovao sastanak na temu „Pregled stanja u Bosni i Hercegovini u području regulisanih profesija“. Sastanku su prisustvovali predstavnici Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine i subkontakt tački na entitetskom, kantonalnom i nivou Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.